

---

речовини потрапляють в ґрунт та проникають в найближчі підземні води, і далі із джерел виходить вода з їх вмістом.

### **Література:**

1. В.М. Черняк, Г.Б Синиця, І.О П'ятківський. Унікальні перлини природи Тернопільщини. Тернопіль: Навчальна книга - Богдан, 2014. С.253-254.

2. Сліпченко І. Горинський заказник. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо- поліграфічний комбінат «Збруч», 2004. Т. 1: А-Й. 696 с.

3. Малобережецький гідрологічний заказник. Тернопільський енциклопедичний словник: у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2005. Т. 2 : К-О. С. 449.

4. Бай І. Кутянський луг. Тернопільський енциклопедичний словник : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін.Тернопіль: Видавничо-поліграфічний комбінат «Збруч», 2005. Т. 2: К-О. С. 298.

**Аліна ПАХОЛОК**, студентка

Науковий керівник: **к. біол. н., доц. Лісова Н. О.**

## **СОРТУВАННЯ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ (НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ КОНТІНЕНТАЛ ФАРМЕРЗ ГРУП)**

У переліку глобальних проблем людства, що загрожує його подальшому існуванню, найважливішою є екологічна проблема. Причин виникнення цієї проблеми є багато. У рамках наших досліджень розглядається одна з найгостріших – проблема поводження з відходами життєдіяльності та виробництва, кількість яких стрімко зростає.

У розвинених країнах вже сформувалася екологічна свідомість суспільства та застосовуються різні моделі зі збирання, утилізації та поховання сміття. Щодо України можна говорити поки що лише про точкове (локальне) поширення екокультури, оскільки комплексна система поводження з відходами створена далеко не у всіх містах нашої країни.

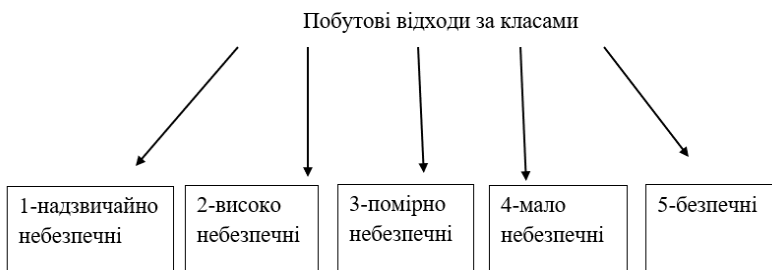
---

Держава вживає недостатні заходи щодо розвитку структури переробки відходів та популяризації екологічного способу життя. Значний комплекс питань у сфері поводження з відходами належить до ведення органів місцевого самоврядування.

Результатом життєдіяльності людини є велика кількість відходів різного типу. Відходи виробництва – це відходи, що утворюються у процесі здійснення юридичними особами та індивідуальними підприємцями економічної діяльності (виробництва продукції, енергії, виконання робіт, надання послуг), побічні та супутні продукти видобутку та збагачення корисних копалин. Під відходами споживання розуміються відходи, що утворюються в процесі життєдіяльності людини, не пов'язаної із здійсненням економічної діяльності, відходи, що утворюються в гаражних кооперативах, садівницьких товариствах та інших споживчих кооперативах, а також вуличний та дворовий кошторисів, що утворюються на територіях загального користування населених пунктів [1].

Небезпечні відходи – відходи, що містять у своєму складі речовини, що мають будь-яку небезпечну властивість або їх сукупність, у такій кількості та вигляді, що ці відходи самі по собі або при вступі в контакт з іншими речовинами можуть становити безпосередню або потенційну небезпеку заподіяння шкоди навколишньому середовищі, здоров'ю громадян, майну внаслідок їхнього шкідливого впливу [2].

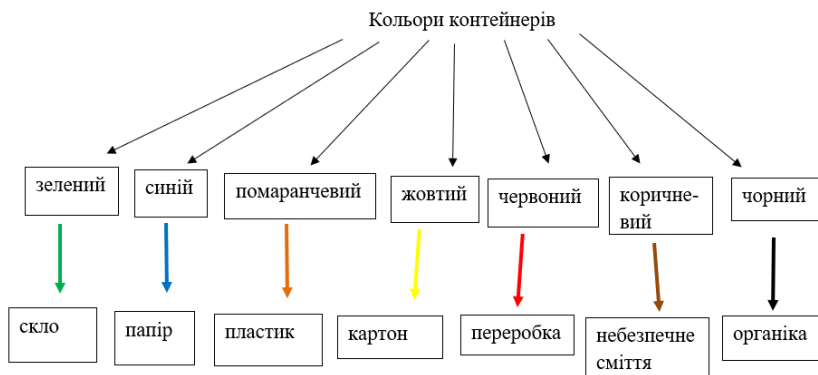
Встановлення ступеня небезпеки відходів та класу небезпеки небезпечних відходів здійснюється на підставі визначення небезпечних для довкілля, здоров'я громадян, майна властивостей відходів (токсичність, патогенність, вибухонебезпечність, пожежонебезпека, висока реакційна здатність, при знешкодженні утворювати стійкі органічні забруднювачі) та інших небезпечних властивостей (рис.1).



**Рис. 1. Класифікація побутових відходів за класами**

Уряди різних країн серйозно перейнялися тим, що розкладаються різні види небезпечного для природи сміття. На жаль, сортування відходів прийнято далеко не у всіх містах, але практично в кожному районному центрі є як мінімум центр приймання старих батарейок.

Установка спеціальних контейнерів для різних типів відходів дозволяє спростити роздільне збирання сміття (рис. 2). Часто використовуються різнокольорові баки:



**Рис. 2. Кольори контейнерів для сміття**

Кольори не завжди відповідають зазначеному списку. У різних частинах країни і світу можуть діяти власні стандарти [3].

Континенталь фармерз груп доволі молодий бізнес, який має багато напрямків діяльності, в тому числі і волонтерство.

---

Практично 100 тис. грн.. витратив «Контінентал» на благоустрій стану суспільно корисних об'єктів у селищах. Основна мета Компанії, – виявити турботу і показати відкритість до громад, з якими співпрацюють.

Екологічним проектам «Контінентал Фармерз Груп» присвятила окрему увагу. Ініціатива з роздільного збору сміття для наступної переробки у селах, яку аграрії підтримують вже кілька років, у 2019-му розширилась – запущено проект «Зелений Равлик», який поширює контейнери для сортування твердих побутових відходів. Приміром, такі контейнери було встановлено в офісах Компанії, школах та других установах, а на базі трьох навчальних закладів за підтримки «Контінентал» встановлено також устаткування для компостування органічних відходів.

Останнім часом турбота про природу стала модною. Люди розпочали надавати перевагу екологічним брендам, проте багато компаній стали цим зловживати. Зелений Равлик вважає, що найкращим інструментом для рішення цієї проблеми є державна сертифікація товарів, позаяк так важливо підтримувати справжніх еко-виробників [4].

Уже більше року у Тернопільському ПЛАСТі, у Молодій Просвіті, в Тернопільському національному педагогічному університеті ім. В. Гнатюка молодь навчається відсортовувати сміття по трьох категоріях «скло», «папір», «пластик». Для цього використовую картонні ящики з малюнком зеленого равлика. Моллюк став символом проекту «Зелений Равлик» – наслідок співробітництва громадських організацій Тернополя та соціально-відповідального бізнесу.

Ціль – формування культури роздільного збору твердих побутових відходів, шляхом виготовлення простих та загальнодоступних інструментів для організації процесу сортування навчальних закладах, офісах та закладах міста.

Для цього запустили виготовлення офісних контейнерів для різних типів відходів, які можна придбати та розмістити у своєму закладі. Також створено алгоритм для обслуговування контейнерів, організації вивезення накопиченої вторинної сировини та її подальшої переробки (рис. 3).



**Рис. 3.** Офісні контейнери для збору відходів

В Тернополі теж є чимало прикладів того, як місцевий бізнес намагається впроваджувати екологічні підходи та рішення у своїй діяльності. Так, вони можуть видаватись несуттєвими, проте все-одно допомагають формувати екологічну культуру та локально змінювати існуючу ситуацію.

Наприклад, все більше закладів харчування міста мінімізують використання пластику та поліетиленового пакування, віддаючи перевагу екологічним – картону та паперу. У кав'ярнях вам із задоволенням зроблять каву у вашу еко- або термочашку.

Все частіше у торгових закладах можна зустріти контейнери для роздільного збору окремих видів відходів та утилізації батарейок. Натомість, компанії та громадські організації впроваджують принципи «зеленого офісу», навіть якщо це, зазвичай, обмежується сортуванням відходів, використанням енергозберігаючих ламп чи відмовою від пластикового посуду.

Це хоч і не системні, але, безперечно, позитивні приклади, які доводять: брати на себе відповідальність за збереження

---

екології можуть як дрібні локальні підприємці, так і великі компанії.

**Література:**

1. Яцик А. Екологічна ситуація в Україні та шляхи її поліпшення. 2005. №6. С. 23-24.
2. Бродский А. К. Общая экология: Учебник для студентов вузов. М.: Изд. Центр «Академия», 2018. 256 с.
3. Коробкин В.И. Передельский Л.В. Экология: Учебник для студентов вузов. 6-е изд.: Феникс, 2017. 575 с.
4. Дерій С, Ілюха В.. Екологія. К: Фітосоціоцентр, 1998. 196 с.

**Максим ЗИСКО**, студент  
Науковий керівник: **д.геог.н., проф. Царик Л.П.**

**ГЕОЕКОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ  
ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ  
БОРСУКІВСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ**

Борсуківська сільська територіальна громада (ТГ) розташована у Кременецькому районі Тернопільської області. Площа громади становить 152,1 км<sup>2</sup>, населення – 6310 осіб. До складу громади входять 11 населених пунктів [1]. Межує Борсуківська територіальна громада на північному-сході із Великодедеркальською ТГ, на північному-заході із Кременецькою ТГ, на півдні та південному-сході – із Лановецькою ТГ і на заході – із Вишнівецькою ТГ [2]. У структурі землекористування Борсуківської територіальної громади (рис. 1) переважають землі сільськогосподарського призначення (80%). Розораність громади складає 65% (це близько 10 тис. га орних земель). Площа лісів у Борсуківській ТГ становить 1326 га, відповідно лісистість – 9%. Частка забудованих земель складає 5%, землі під водою і болотами займають 6%. Багаторічні насадження у громаді займають менше 1%, пасовища і сіножаті – близько 14%.